
ДИТЯЧИЙ РУХ

9

1928

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

С. Кравцов

Як заснувати фото-гурток

Хто уважно слідкує за піонерською пресою, хто стежить за дитячим рухом взагалі, той безперечно погодиться з нами, що дитячий фото-аматорський рух, робота шкільних та піонерських фото-гуртків шкунтильгає в нас на всі чотири.

Причини такого явища добачаємо ми в тому, що часто-густо дитячі й шкільні фото-гуртки заснуються там, де немає для цього громадського та матеріального ґрунту та в тому, що мало не всі гуртки працюють без плану, без керівництва, як на думку спада.

Отож питання як заснувати фото-гурток, як підготувати ґрунт для його роботи набирає величезного значіння.

Кого об'єднувати

Перше, за що треба, засновуючи гурток, подбати — це забезпечення гурткові громадського співчуття, допомоги з боку цілого дитячого колективу. В нас і досі вважають іще фото-аматорство за іграшку, за панськi витребеньки, і такий погляд багато може нашкодити фото-гурткові в його роботі.

Тому найперше треба цілий дитячий колектив ознайомити із ролею та значінням фотографії, в сучасному культурному житті та зокрема в революційному будівництві. Треба також ознайомити колектив із тим, що корисного може дати даний фото-гурток даному дитячому колективові.

Проводячи попередню підготовчу роботу, треба уважно придивлятися до того, хто з членів дитячого колективу справді зацікавився фотографією. Лише з цих, справді зацікавлених у розвиткові роботи дітей, треба комплектувати кадри фото-гуртка. До цих кадрів дуже добре долучити ще й кількох членів інших фото-гуртків, що вже

мають досвід у фото-гуртківській роботі.

Починати широкий набір членів гуртка можна, отже, лише тоді, як складеться основне ядро гуртка, коли виробиться і установиться в ньому потрібна дисципліна та пошана й повага до своєї роботи.

Керівник гуртка

Не менше важлива справа є доцільний вибір керівника. Керівник фото-гуртка мусить найперше бути педагогом.

Під назвою „педагог“ розуміємо ми товариша, що знає дитину, розуміє запити та інтереси її та уміє скерувати їх непомітно для самої дитини на потрібний шлях.

Звичайна річ, що коли пощастить сполучити в одній особі учителя й керівника фото-гуртка, то буде це чи не найкращий вихід. Та, на жаль, серед нашого вчителства обмаль є таких, що знайомі з фотографією. Отож здебільшого за керівника фото-гуртка запрошується товариш зі сторони. Здавалося, що вибір тут було б найкраще спинити на фотографові-фахівцеві: він бо, мовляв, досконало знайомий із фотографією, йому через те й карти в руки. Отож досвід фото-гуртків доводить протилежне. Фотографи-фахівці — це в більшості випадків заскорузлий у пережитих традиціях елемент нашого кадру фото-робітників. Треба краще спинитися на керівникові з числа фото-аматорів та фото-репортерів. З боку їх можна сподіватись живого відгуку на дитячу ініціативу, вони спроможні активно, співзвучно сучасності, працювати у фото-гурткові.

В справі вибору керівника можуть допомогти гурткові фото-товариства, філії Товариства Друзів Радянського Кіно та де-не-де позасновувані фото-бюра при культурних відділах Окргпрофрад.

Матеріальна база

Закликавши до роботи керівника, можна братись і за підготовку матеріальної бази для роботи гуртка. Здебільшого буває так, що устаткування наших фото-гуртків буває мізерне й нічим не краще за те, яке кожен член гуртка може мати вдома. Отож тут і полягає причина того, що так-сяк ознайомившись з фотографією, роботу в гурткові кидають навіть ті діти-члени, що глибоко й серйозно цікавляться фотографією.

Щоб запобігти такої шкідливої для роботи „утечки“ членства треба з самого початку подбати за відповідне устаткування, потрібне для роботи фото-гуртка.

Найперше мусить кожен фотогурток мати постійний притулок. Найкраще поділити його на дві частини—авдиторію, де проводимуться й знімки, та лабораторію. Авдиторією фото-гуртка може бути кожна добре освітлена кімната, лабораторією ж—кожна кімната, яку можна затемнювати для роботи червоним лихтарем. Ми навмисне кажемо „затемнювати“, а не „темна кімната“, бо рішуче настоюємо на лабораторії, що її можна й провітрювати й освітлювати денним світлом. Адже виявлення та друкування знімає лише частку робіт гуртка й лишається ще чимало інших робіт, які можна й треба провадити за звичайного освітлення.

Та самого лише приміщення, звичайно, замало. Треба устаткувати й лабораторію й авдиторію так, щоб там приємно й зручно було працювати. Найперше треба подбати за добре освітлення лабораторії. Тут повинен бути один загальний червоний лихтар і ще кілька червоних лихтарів для робочих столів у лабораторії. Купувати такі лихтарі не варто, та й немає путящих у наших фотокрамницях. Краще зробити лихтарі самим гуртківцям за вказівками керівника і то такі, щоб освітлення можна було б міняти—з

червоного (потрібного для виявлення платівок) на жовте.

Треба подбати й за те, щоб у лабораторії був водогін чи то добрий рукомийник. Вода неминуче потрібна в лабораторії так для складання розчинів, як і для (це найважливіше) промивки негативів і відбитків.

Дуже буде добре, коли гурток спроможеться побудувати хоч би невелику шафу сушити негативи та відбитки. Особливо ж придасться шафа гурткові, коли перейде він до поважнішої роботи й візьметься за сенсibiлізацію платівок, тоб-то до надання їм чутливості до різних кольорів.

Лабораторію треба обставити кюветами до виявлення (за кількістю робочих стоків) і стількома ж кюветами до води. Коли лабораторія розрахована на кількох членів, кювету для закріплення краще мату одну загальну, вертикального типу, використовуючи її й до промивки негативів.

В кожній лабораторії мусить бути копіювальний (настільний) апарат та—неодмінно—побільшувач, найкраще вертикального стану, без конденсатора. Ми так рішуче настоюємо на побільшувачеві, бо побільшення є надзвичайно привабною галузкою фот-роботи, і в той же час провадити побільшування в себе дома мало хто з гуртківців зможе.

Гурток же може легко побудувати побільшувача за вказівками керівника, використовуючи для побільшення об'єктів свого основного апарату. За допомогою цього побільшувача можна робити й пом'якшення та діяпозитиви.

Врешті мусять бути в лабораторії й прилади до виготовлення розчинів, стіл до розважування, вага, мензурка, спиртівка, щоб нагрівати розчини й воду, та термометр і годинник.

Що ж до т. з. авдиторії, то устаткування її полягатиме, найперше, в апаратурі.

Найкраще, як гурток придбає два фото-апарати: один т. з. „до-

рожний", розміром не менше 13×18 , придатний для портретних робіт, репродукції й особливо для навчальних вправ, та другий—клап-камеру 9×12 чи 6×9 для знімання поза аудиторією. В обох випадках апарати мусять бути постачені добрими об'єктивами-анастигматами із справними затворами та мати потрібну кількість касет.

Треба мати доброго статива, приладдя для регулювання освітлення за портретних знімків (ці приладдя можна легко зробити самим за вказівками керівника), шафи для негативів та світлочувливих матеріялів. Стіни аудиторії треба прикрасити найкращими роботами членів та портретами славних фотографів-винахідників.

Найкраще, звичайно, коли фотографує кошти для безплатного постачання членів фото-матеріялами. Та й за умови, що члени самі складатимуться для купівлі матеріялів, треба вимагати того, щоб постачання й закупівля матеріялу проходила організовано, через

гурток. За допомогою та вказівками керівника можна придбати й розподілити випробувані платівки (закуповуючи зразу можна дістати й знижку в фото-крамниці, а то й виписати матеріяли безпосередньо з фабрики).

Заготовлюючи розчини виявника й закріпника для всіх членів одразу, можна забезпечити як найточніше розважування хемікалів та найбільшу економність.

Теж саме стосується й паперу: закуповувати треба одразу для всіх одного, або лише небагатьох гатунків. Тоді легше обмінюватись досвідом.

Подбавши за приміщення, устаткування лабораторії та аудиторії треба потурбуватися за організацію фото-книгозбірні, де мусить бути потрібна гуртківцям фото-порадницька література.

Та найкраще, звичайно, буде, коли поруч із книгозбірнею кожен гуртківець придбає собі фото-порадника та передплатить журнал "Фото для всіх".

Дієва

Чотири роки шукань

(Київський театр для дітей ім. Ів. Франка).

Київський театр для дітей є організація Соцвиху, яка веде планову роботу, звязану зі школою та шкільним педагогічним процесом.

Театр знайомить свого глядача з історичними подіями, відбиваючи їх у своєму репертуарі, та зі зразками всевітньої класичної літератури.

Непомітно для самої молодшої аудиторії викладається курс навчання з історії класової боротьби, етнографії, літератури то-що.

Спектаклі цілком полонили настрій дітвори. Тут можна було почути здоровий сміх і щирий плач разом з „Маленьким комуністом“ (з сучасного революційного репертуара театру).

Театр став для дітей вогнищем класової культури, тим, що обслуговує своїми силами піонерські клуби, приймає участь в житті окремих колективів ЮП. Робота проводиться в згоді з окружним бюро ЮП; з ним разом виробляються методи клубної роботи.

В роботу театру втягнений дитячий актив. Діти, школярі та піонери,—цілковиті хазяї театру. Діти втягуються в художньо-виховний процес, впливають на театр і на шкільну драмроботу.

При театрі організована група (дитяча) художнього виховання дітей, яка за допомогою інструкторів від театру заміняє „драмкружковщину“ новими комплексними гуртками художнього виховання, де поєднується розвиток музичний, розвиток слова, почуття фарб, ритму то-що. Влаштовуються дитячі ранки музики. Існує консультативне бюро художнього виховання.

Відвідування лялькового театру набрало характеру загального свята малечі. Театр відвідали майже всі школи і клуби.

Розпочато обслуговування села. За 15—20 верст навколо Києва до театру напливають глядачі з сел.

За шостимісячний сезон 1927-28 р. театром було обслужено 100.000 дітей. Головним чином це були організовані екскурсії.

Театром проведена величезна внутрішня робота, щоб взаємно зблизитися зі своїм юним глядачем, увійти в його побут невід'ємним чинником. В цьому році організовано кілька районних та центрального дитячого кіно, що дають можливість відтягти дітвору від вечірнього кіно для дорослих.

Художні шляхи театру

Перші кроки Київського Державного театру для дітей були дуже непевні. Відсутність репертуару, розрахованого на дітей, недосвідченість робітників в галузі педагогіки, і цілковита відсутність традицій дитячого театру, спричинилися до зорового, лише, обслуговування дітей.

Всі дитячі театри, як от Харківський, Московський, навіть Ленінградський,—не мали певних наслідків у роботі, перебували в стані шукань. Зразків не було. Доводилося ставити „Джунглі“ (за Кіплінгом) та Соловей (за Андерсеном), пристосовуючи їх до глядача, прикрашуючи казковість соціальними елементами та оформляючи художньо й музично.

На другий рік повстало питання про педагогізацію роботи, та українізацію актора. Потроху стало зрозумілим, що наша робота є також широко виховача.

На другий сезон театр додав до свого репертуару всього лише 2 п'єси: „По зорі“ українською мовою та „Бум и Юла“—російською. Невдале оформлення цих п'єс при-

вело до того, що діти рішуче відкинули їх.

Випробувавши за 4 роки всіляких форм, можна з певністю сказати: від кожної з них, як от експресіонізм, натуралізм, чистий та умовний реалізм,—для дітей треба брати максимум того чіткого, що вона може дати. Тісно зв'язавшись із навчальним планом шкіл ми додали до попереднього репертуару класику і п'єси сьгоднішнього дня, як от „Вільгельм Тель“, „Женитьба“, „Дон-Кіхот“, „Маленький комуніст“, „Пушкинское утро“.

Обмін думками з приводу п'єси провадиться шляхом делегатських зборів, які й є рухомою силою нашої художньої роботи і чітко встановлюють її форми.

Ми прийшли до глибокого переконання, що переходячи таким чином від обережних спроб до чіткої установки, театр для дітей став найкращим провідником і вогнищем художньої творчості в кола дітей.

Справа з репертуаром на новий рік стоїть краще ніж попередню.

Гадаємо зупинитись на такому репертуарі:

1. Одна класична п'єса (Ревізор—Гоголя, „Разбійники“—Шіллера).

2. Сучасна п'єса що до ідеології (!? Ред.) („Орел Сходу“ з часів са-трапії).

3. П'єса з історії України („Кармелюк“ або „Захар Беркут“—інсценіровка творів Ів. Франка).

4. П'єса з сучасного побуту піонерів („У нас в союзі чи на Заході“).

5. П'єса на тему з життя села.

6. „Тіль Ілленспігель“, „Дядькова Томова хата“, „Алтайські Робінзони“ і „Федько Халамидник“.

Дитяча самодіяльність

Поруч зі співробітництвом театру з органами соцвиху, ЮП та ДД, центральним пунктом роботи стало розвинення дитячої самодіяльності,—делегатські зібрання, де робота поділяється на секції:

1. Президія делегатського зібрання.

2. Внутрі-виховної роботи.

3. Зв'язку зі школою.

4. Кіно-Секція.

5. Редколегія.

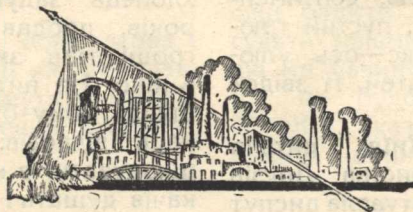
Президія керувала роботою всіх секцій, куди ввійшли представники усіх шкіл, дитбудів, клубів та колективів ЮП. Всього було 144 делегати.

На делегатських зібраннях ставились доповіді керівників театру, всебічне ознайомлення з п'єсами репертуару, та розмови на різні теми художнього виховання.

Делегати вартували в залі, по школах організували куточки театру, організували екскурсії в кіно.

Редколегія видала 8 чисел газети та два бюлетені, де подавались цінні матеріяли до окремих п'єс і до організації театру взагалі.

м. Київ.

О. С.

Кіно й діти

Утворення дитячого кіно-фільму, організація дитячих кіно-сеансів— ось питання, на які звернено зараз велику увагу.

Всі ми добре знаємо, яке величезне значіння має кіно в художньому вихованні людства взагалі і дітей зокрема. Також добре всі знаємо про любов дітей до кіна і про те, як часто діти відвідують кіно.

Цього року в „Правді“ було вміщено дописа, який наводив підсумки обслідування дітей. Ці підсумки було зачитано на першому педологічному з'їзді.

Виявляється, що 88% учнів 1-го та 2-го концентру 3-4 рази на місяць бувають у кіно. Діти, що мають більше 12 років відвідують кіно на всі сто відсотків, дев'ятилітні—на 84%, восьмилітні—86%. 6% дітей постійно відвідують кіно і бувають там 10—20 або й 30 разів на місяць. Ці постійні відвідувачі кіна являються в школі активними дезорганізаторами, порушують шкільну дисципліну.

Як бачимо, кіно часто має негативний вплив і саме тому, що діти відвідують його без належного керівництва.

Які фільми з захопленням дивляться діти? „Дім зненависти“, „Кохання втрюх“, „Чорний конверт“, „Вар'єте“, „Людина без нервів“, „Королева лісів“. Тупий і беззмістовний Гаррі Піль, сентиментальна Мері Пікфорд, пустий трюкіст Дуглас Фербенкс—ось улюблені герої наших дітей. А звідси цікаві наслідки.

Нещодавно в Києві дитяча шкільна секція Товариства Друзів радянського кіна влаштувала диспут на тему „Кіно і діти“. Цікаві факти були наведені на цьому диспуті головою комісії в справах неповнолітніх правопорушників Е. Гінзбург. „Досліджуючи причини дитячих злочинів, комісія виявила, що однією

з найважливіших причин дитячих правопорушень є кіно. З тих дітей, що пройшли через комісію, 15% учинило злочин під впливом кіна. Вплив кіна буває безпосередній, коли діти копіюють той чи інший злочин, що його вони бачили у фільмі. Але такі випадки трапляються досить рідко. Частіше бачимо, як поступово впливає кіно на дитину і скеровує її психіку в негативний бік“.

Наводимо декілька прикладів безпосереднього впливу кіна. Нещодавно газети писали про пограбування поїзда біля Красноярска. Грабіжників удалося затримати. Виявилось, що це ще зовсім юні хлопці, які мотивували свій злочин так: „Побачили таку картину ось і захотілося спробувати“.

У картині „Людина без нервів“ хлопчик Микола побачив, як чоловік, що завівся, через 10 хвилин воскрес; і цей Микола і собі вирішив спробувати...

А ось ще цікаві, а разом з тим жахливі приклади. Декілька хлопців (12-13 років) постійно відвідували всі фільми з участю Гаррі Піля. Одного разу вони вирішили спробувати стрибати з даху так, як стрибає їх улюблений актор. В наслідок цього один хлопець стрибнув з даху і убився на смерть.

Ще страшніший випадок трапився нещодавно, коли 15-тилітній хлопець задушив дитину шости років, продав її пальто і на ці гроші мав змогу тричі побувати в кіно. На питання слідчого, чи не шкода йому було хлопчика, злочинець відповів: „Нема чого його шкодувати: в кіно і не таких шмаркачів душать і то ніхто не шкодує“.

Отже: 1) треба припинити безконтрольне відвідування комерційних кін і натомість всякими засобами налагодити кінофікацію шкіл, дитбудинків, піонерських клубів.

2. Необхідно класифікувати дитячу аудиторію, поділивши її на декілька груп, відповідно до віку дітей. Кожну з цих груп потрібно обслідувати окремо.

3. Необхідно організувати колективне відвідування кіна під керівництвом педагога або ватажка.

4. Потрібно, щоб педагог або керівник загону міг завчасно ознайомитися з фільмом для переведення попередньої розмови з дітьми.

5. Перед проглядом картини педагоги переводять з дітьми бесіду, знайомлять їх зі змістом картини, відповідно підкреслюють ті місця, на які діти повинні звернути увагу, і зазначити хиби цієї картини.

6. Дуже корисне буде переведення анкет; на підсумках цих анкет можна побудувати цікаві бесіди, це дасть змогу як-найширше ознайомитися з дитячим кіноглядачем, з потребами цього глядача.

Анкети треба робити коротенькими, щоб не переобтяжувати дітей. Питання в анкетах слід будувати в такий спосіб, щоб на відповідях глядачів легко було побудувати дальшу роботу.

Наводимо коротенький зразок такої анкети:

1. Прізвище.
2. Назва фільму.
3. Чи сподобався фільм?
4. Що саме сподобалося?
5. Що було незрозумілого?
6. Що бачили нового?
7. Що чекали побачити? (після обговорення).
8. Який фільм хотілося побачити (що до змісту) з тих, що бачили або чули про них?

Ця анкета не є обов'язковою і зразковою, наводимо її як приклад, який мусить поштовхнути педагогів на думку про утворення подібних анкет.

У справі організації дитячого кіна потрібно звернути увагу на те, щоб використати дитячі фільми на всі 100%. На жаль, зараз ми маємо їх дуже обмежену кількість.

Зважаючи на брак виключно дитячих фільмів, Совкіно розпочало перемонтаж таких фільмів: „Палаці фортеця“, „Крила холопа“, „Діти бурі“, „Скинення династії Романових“, „Турбина № 3“, „9-те січня“, „Степан Халтурин“, „Щасливі черепки“. Перемонтаж буде зроблено з таким розрахунком, щоб цілком пристосувати фільми для дитячої аудиторії.

Крім того, спеціально для дитячого прокату виготовлено чи виготовлюються такі фільми: „Булат-Батир“, „Два друга— модель і подруга“, „Китайський млин“, „Зелений шум“. Всі ці фільми або ідуть, або будуть йти у нас на Україні і їх сміливо можна радити дітям.

Справа з кіно-фільмами ВУФКУ стоїть значно гірше. За цей час ми мали 3-4 фільми з дитячого життя. На Одеській кіно-фабриці закінчують дитячий фільм „Полтинник“. Темою для цього фільму взято оповідання В. Винниченка „Федько Халамидник“ та „Бабусин подарунок“. Дія розгортається на тлі передвесняних краєвидів Києва та Дніпра. Незабаром цей фільм має вийти в прокат і тоді безумовно його можна радити дітям.

На жаль з тих фільмів ВУФК'у, що йдуть зараз і розраховані на дорослу аудиторію, жодного не слід радити дітям. Спроб пристосувати фільми дорослих для дітей, які ми бачимо в Совкіно, у ВУФК'у ще не було. Культурні фільми ВУФК'у „Сказ“ та „Оливець“ можна радити дітям найстаршого віку.

